

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Věstník literární

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 4 (1875), No. 2, 94--96

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/122911>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1875

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.



This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Úloha 57.

Někdo kupoval u hodináře hodinky; i vybral si 5 kusů, jež se mu líbily a ptal se pak po ceně jednotlivých, aby se mohl pro jedny rozhodnouti. Hodinář vzav stříbrný řetěz jeden do ruky pravil: Cena tohoto řetízku s prvními, druhými, třetími, čtvrtými hodinkami má se k ceně hodinek druhých, třetích, čtvrtých a pátých, jako 2:1, 5:2, 4:1, 5:8, všechny tyto hodinky i s řetízkem nestojí však ani za 100 zl.; jak vysoko cenil si hodinář jednotlivé kusy?

II. Z fyziky.*)

Úloha 52.

Jak vysoká byla by vzdušná vrstva nad povrchem zemským,

- a) kdyby hutnost vzduchu byla stálá;
b) kdyby hutnosti ubývalo v obyčejném poměru?

Věstník literární.

Kdo by chtěl míti stručný přehled dějin matematiky, tomu budiž doporučen spis nedávno v Paříži vyšlý a sice

Histoire des mathematiques

depuis leurs origines jusqu'au commencement du dix-neuvième siècle

par Ferdinand Hoefler.

kdež vypravují se hlavní momenty rozvoje věd mathematických způsobem velmi přehledným; že nejde spisovatel příliš do hloubky následuje z malého objemu, jenž dán spisu tomuto, avšak pro

*) Poněvadž nebylo dosud zasláno řádné řešení cenné úlohy 51., které by požadavkům vyhovovalo, prodlužuje se lhůta do 1. dubna 1875. Ze zasláných prací nebylo možná žádné užiti, jelikož vesměs se zakládaly na způsobu vyšetření maxima, jakýž Kunczek ve své fysice provedl.

obyčejné potřeby není nutno, ba ani žádoucí, aby se vše do nehlubších základů vyložilo, jelikož často si přejeme míti jen stručné, ale snadno přístupné poučení, nikoliv rozsáhlý výklad. Velmi hojná data biografická taktéž budou mnohému příležitostně vítána.

Mnohem důkladněji a tudíž i obšírněji jedná o některých periodách mathematického rozvoje *Hankel* ve spise po jeho smrti teprv vydaném

Zur Geschichte der Mathematik in Alterthum und Mittelalter,

kterýž by v žádné knihovně neměl scházeti a jež by každý, kdo jen trochu se lépe chce obeznámiti s oborem mathematickým, jaký se na středních školách pěstuje, měl si přečísti.

Jednotlivé části nejsou tu sice se stejnou důkladností vypracovány — vynikát nejvíce stať o *číslech a číslovkách, o mathematice Indů a dějiny matematiky u Arabů*, — avšak i méně probrané věci obsahují mnoho zajímavých a i nových úvah, jež mohou býti předmětem dalšího hloubání.

Některé zajímavější odstavce uveřejníme budoucně u volném překladu; v tomto čísle obsaženy již malé dvě poznámky ze spisu tohoto vyňaté.

Ku konci oznamujeme, že vyšlo již *třetí rozmnožené a opravené vydání* spisu paně Šimerkova

ALGEBRA

III

počítárství obecné.

Poněvadž jest kniha tato zavedena do četných škol středních a tudíž dopodrobna známou četným čtenářům našim, netřeba se blíže dotýkati obsahu a formy tohoto vydání třetího, které se valně neliší od vydání druhého. Poznamenáno však předce tu budíž, že ani třetí vydání nemá přesněji a pečlivěji sestaveného úvodu — „*číslo jest více stejných předmětů*“ ponecháno, nevykládá způsobem jasnějším řešení shody $ax \equiv b, \pmod{m}$, nežli vydání předešlá; p. spisovateli, který jest nanejvýš sběhlým v používání pouček neurčité analytiky, zdá se arci způsob

tento dosti jasným, ale žáku, který ponejprv slyší o shodě čísel, naskytuje se tu více nežli jedna nejasnost, již bude nutno při budoucím vydání odstraniti, má-li kniha i s této strany býti dokonalou. Že sem tam se vyskytují odchylky od běžné terminologie, přiči se též snaze jednoty českých matematiků, která se zasazuje o zavedení jednotné terminologie; slovo *řecha* místo řešení jest i se stanoviska filologického nešťastné *novum*; činiti rozdíl mezi *zbytkem* a *zbytem* jest příliš subtilní; taktéž zbytečné jest rozeznávati *modul* (při logaritmeh) a *model* při (shodě); překládati německé *Durchschnitt* slovem *průřez* jest sice správné, ale užívati slova tohoto k označení střední jakési hodnoty číselné, jakž Němci činí odedávna, u nás v mladé literatuře není třeba, jelikož *průměr* lépe pojem příslušný označuje a volnost máme slovo toto neb germanismus *Durchschnitt* voliti.

Že pan spisovatel neuznal za dobré připojiti k spisu tomuto základy počtu pravděpodobnosti, má zajisté důvody dosti závažné; k vyčerpání programu vyšších škol středních jest však nutno aspoň nejdůležitější poučky z této theorie i v knize takovéto sestaviti, což bychom radili učiniti při vydání budoucím.

Konečně budiž ještě vytknuto, že i třetímu vydání schází obsah *podle stránek* spořádaný a že tudíž hledání jednotlivých odstavců jest tu velmi obtížné; i tento nedostatek aby byl odstraněn, jest nejvřelejší přání naše.

Při této příležitosti budiž na přetřes vzata otázka pro spisy tohoto druhu jakož i pro vyučování velmi důležitá totiž o způsobu, jak má býti látka roztříděna, aby s jedné strany nebyla porušena soustava mathematická, s druhé strany pak dobře se dala rozdělití na tři ročníky školní.

I prosíme pány kollegy, aby nám náhledy své v této věci oznámili sobě neobtěžovali; neb jen svorným působením všech možná docíliti v otázce právě uvedené souhlasu všech a na tom základě pak sestaviti školní knihu všechny uspokojující!